

Kopia till

i.transport.remissvar@regeringskansliet.se

i.remissvar@regeringskansliet.se

Promemoria Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg

Sammanfattning

Transportstyrelsen har ombetts att lämna synpunkter på förslag till ändring av lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg (LÅFF), fartygssäkerhetslagen (2003:364), förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg (FÅFF) samt förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket.

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen har inget att invända mot förslagen till ändringar av fartygssäkerhetslagen (2003:364) och förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket.

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen till ändringar av LÅFF och FÅFF men har följande synpunkter:

- 1 kap. 2 § LÅFF: I lagändringen föreslås det läggas till ”Avfall från fartyg i denna lag och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska betraktas som avfall enligt 15 kap. 1 § miljöbalken.”. På sid. 39 anges att direktivets artikel 2.3 bör föras in i LÅFF. Om avsikten är att föra in direktivets definition av ”avfall från fartyg” som anges i artikel 2.3 (allt avfall, inbegripet lastrester, som uppstår under ett fartygs drift eller under lastning, lossning och rengöring och som omfattas av tillämpningsområdet för bilagorna I, II, IV, V och VI till Marpolkonventionen, samt passivt uppfiskat avfall) så anser Transportstyrelsen dock att det inte har skett genom införandet av kopplingen till avfallsagstiftningens generella avfallsdefinition. Transportstyrelsen menar att det vore rimligt om definitionen av ”avfall från fartyg”, som är ändrad och som hädanefter inkluderar lastrester och passivt uppfiskat avfall, förtydligas i LÅFF.

- 6 kap. 5 c § LÅFF: Den nuvarande bestämmelsen i 3 kap. 10 § LÅFF om att förelägganden ska föregås av samråd med den myndighet som har det

operativa tillsynsansvaret enligt miljöbalken har förts över till förslaget till lagändring. Genom den ändrade bestämmelsen om förelägganden i 6 kap. 5 b § LÅFF kommer Transportstyrelsen ha möjlighet att i flera situationer än tidigare besluta om föreläggande, t.ex. för att kräva in handlingar som behövs för att kunna utföra tillsynen. I de fallen finns det ingen anledning att samråda med den myndighet som har det operativa tillsynsansvaret enligt miljöbalken. Transportstyrelsen anser att bestämmelsen bör justeras så att det ska vara möjligt att avstå från detta samråd när det bedöms vara uppenbart onödigt. Alternativt skulle bestämmelsen helt kunna tas bort eftersom de situationer när förelägganden aktualiseras inte berör det tillsynsansvar över hamnarna som finns enligt miljöbalken. Bestämmelsen leder till onödigt administrativt arbete för Transportstyrelsen, kommuner och länsstyrelser.

- 6 kap. 8 § LÅFF: I förslaget till ändrad 6 kap. 8 § LÅFF verkar man ha missat att föra över "1. tillsyn," till högra kolumnen (Föreslagen lydelse).

- 3 kap. 12 § FÅFF: Att skriva "avfall som härrör från eller i övrigt står i samband med fartygets drift" för tankarna till att det handlar om s.k. fartygsgenererat avfall. I nya mottagningsdirektivet har man inkluderat lastrester i definitionen av "avfall från fartyg". Begreppet "fartygsgenererat avfall" är borttaget. Förslaget till 3 kap. 12 § FÅFF orsakar förvirring, eftersom det inte är tydligt hur lastrester ska hanteras. För förståelsen av 3 kap. 12 § FÅFF skulle det därför behövas en definition i 1 kap. 2 § LÅFF av "avfall från fartyg" i enlighet med direktivets definition. Transportstyrelsen bedömer att det vore lämpligt om den grundläggande regeln att allt avfall från fartyg som inte får släppas ut ska lämnas iland anges i förordningen. Om en definition av "avfall från fartyg" införs i lag kan 3 kap. 12 § FÅFF förenklas på detta sätt: "Innan ett fartyg avgår från en svensk hamn ska det till en mottagningsanordning avlämna allt avfall från fartyget som det är förbjudet att släppa ut. Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om denna skyldighet."

- 3 kap. 14 § FÅFF: Art. 4.2(d) andra stycket i direktivet anger att medlemsstaterna ska säkerställa separat insamling av avfall i enlighet med avfallsdirektivet. Kravet är införlivat i den svenska avfallsförordningen. I föreslagna 3 kap. 14 § FÅFF läggs inga krav på separat insamling utan istället hänvisas till att i avfallsförordningen finns bestämmelser om utsortering och separat insamling av avfall och andra bestämmelser om hantering av avfall. Transportstyrelsen anser att detta inte ger önskvärd tydlighet ifråga om hamnarnas skyldighet att samla in avfall separat, då det är svårt att utläsa ur avfallsförordningen vad som ska sorteras ut separat i hamnar. Skrivningen riskerar att leda till många frågor. Vi har noterat att Finland säkerställer separat insamling av avfall i hamn genom att i 9 kap. 1 § miljöskyddslagen för sjöfarten reglera vilka separata

mottagningsanordningar som ska finnas. Transportstyrelsen anser att detta är tydligare avseende vilka skyldigheter hamnarna har att samla in avfall separat och kunde övervägas även för svensk del.

- 3 kap. 5 § 2 st FÅFF: Transportstyrelsen vill uppmärksamma att fastighetsägaren i vissa fall ansvarar för mottagningsanordningar enligt 3 kap. 5 § FÅFF, vilket kan bli komplicerat när det gäller t.ex. påförande av sanktionsavgift och införande av ett hamnregister.

- 3 kap. 11 § FÅFF: Transportstyrelsen ifrågasätter formuleringen ”om inte annat följer av denna förordning”, då myndigheten väl bemyndigas att meddela föreskrifter, eller föreskrivs något annat om bemyndigande till Transportstyrelsen på annat ställe?

- 9 kap. 1 § FÅFF: Hänvisningen till 3 kap. 5 § LÅFF måste tas bort, då denna föreslås upphöra.

Sanktionsavgifter:

- 6 kap. 11 a § p 2 LÅFF/8 a kap. 3 § FÅFF: Det är inte tydligt huruvida det även ska påföras sanktionsavgift när det i och för sig finns en mottagningsanordning, men denna är ur funktion eller inte är ändamålsenlig på annat sätt, t.ex. att den inte kan ta emot de mängder som fartygen har behov av att lämna. Transportstyrelsen anser att det borde läggas till att anordningen ska kunna ta emot det avfall som fartygen har behov av att avlämna. Vi utgår från att om en hamn inte samlar in avfall separat i enlighet med gällande bestämmelser i avfallsförordningen, så är det inte en överträdelse som omfattas av den här sanktionsbestämmelsen.

- 6 kap. 11 a § p 7 LÅFF: Vid ett och samma avlämningstillfälle kan ett fartyg ha erhållit flera avfallsavlämningskvitton från olika mottagningsanordningar. Det är inte klart om avgift ska påföras för varje underlåtenhet att spara ett kvitto eller om endast en avgift ska tas ut vid underlåtenhet att spara flera kvitton från avlämning som skett vid ett och samma anlop (d.v.s. vid ett avlämningstillfälle). Transportstyrelsen anser att detta bör tydliggöras.

- 6 kap. 11 d § LÅFF: När det gäller jämkning av en betalningsskyldighet, brukar man tala om att efterge eller sätta ned avgiften. Därför föreslår Transportstyrelsen att man skriver att tillsynsmyndigheten får ”sätta ned eller efterge” istället för ”helt eller delvis avstå från att ta ut...”.

- 6 kap. 11 h § LÅFF: Transportstyrelsen ifrågasätter att en bestämmelse som kräver att indrivning ska ske är nödvändig i LÅFF eftersom det redan finns en bestämmelse om att verkställighet får ske enligt utsökningsbalken. Vid begäran om verkställighet hos Kronofogdemyndigheten enligt utsökningsbalken är det fråga om ett allmänt mål. Lagen (1993:891) om

indrivning av statliga fordringar m.m. gäller vid Kronofogdemyndighetens handläggning av allmänna mål och sådan handläggning kallas indrivning.

- Vad gäller överträdelser av skyldigheter som inte tas upp i avsnitt 4.11.2 förutsätter Transportstyrelsen att bedömningen gjorts att överträdelse inte ska leda till påförande av sanktionsavgift (t.ex. överträdelse av skyldighet att hålla information från planen offentligt tillgänglig).

- 8 a kap. 2-3 och 6 §§ FÅFF: Det är inte alltid en hamn som är den som är ansvarig för att ha en mottagningsanordning, utan ansvaret fördelas på de aktörer som framgår av 3 kap. 1 § LÅFF, 3 kap. 2-3 och 5 §§ FÅFF. Därför anser Transportstyrelsen att sanktionsavgifterna ska påföras den aktör som anges i respektive bestämmelse där skyldigheten återfinns. 8 a kap. 2 § FÅFF behöver ändras så att den avspeglar den som åläggs skyldigheten att ha en godkänd plan i 3 kap. 13 § FÅFF (Den som ansvarar för en mottagningsanordning ska ha en godkänd plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg), 8 a kap. 3 § FÅFF behöver ändras så att den avspeglar den som åläggs skyldigheten att ha mottagningsanordningar i 3 kap. 1 § LÅFF, 3 kap. 2-3 och 5 §§ FÅFF, 8 a kap. 6 § behöver ändras så att den avspeglar bestämmelse om vem som åläggs skyldigheten att lämna kvitto (Transportstyrelsen bemyndigas att föreskriva om kvittoskyldigheten. Denna föreskrift måste följa den uppbyggnad som LÅFF/FÅFF har gällande ansvar och därför kommer kvittokravet inte riktas mot hamnar utan mot ”den som ansvarar för en mottagningsanordning”).

- 8 a kap. 4, 5, 7 och 8 §§ FÅFF: Sanktioner påförs i dessa bestämmelser fartygens redare eller ägare, men i många fall är det en operatör som ansvarar för driften av fartyget och därför är den som förhandsanmäler, lämnar avfall, rapporterar uppgifter från kvittot samt sparar anmälan och kvitto ombord. Det finns ingen legaldefinition av begreppet ”redare” i LÅFF, men det anges i 1 kap. 6 § LÅFF att ”Vad som sägs i denna lag om redare skall även gälla den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.” Detta gäller då som Transportstyrelsen uppfattar bestämmelsen endast när begreppet ”redare” används i LÅFF. Därför bör det i bestämmelserna om sanktionsavgifter i FÅFF läggas till att sanktionsavgiften även kan träffa ”den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift”, d.v.s. operatören.

Avgift för avfallsavlämning

- 3 kap. 10 § FÅFF: Vi har noterat att förslaget till ändring av FÅFF inte omfattar den här bestämmelsen. Med anledning av att 3 kap. 6 § FÅFF upphävs, så måste hänvisningen i 3 kap. 10 § tas bort. I övrigt bör det övervägas om bestämmelsen alls ska vara kvar, med anledning av att Transportstyrelsen nu bemyndigas att meddela föreskrifter om avgiftsuttag.

Hamnregister

-Avseende förslaget till 9 kap. 20 § FÅFF, så finns det ingen ingripandemöjlighet (d.v.s. möjlighet att förelägga om rättelse) i det fall en hamn inte följer föreskrifter ifråga om skyldighet att lämna uppgifter om hamnen till hamnregistret. Transportstyrelsen anser att en bestämmelse som ger myndigheten möjlighet att förelägga en hamn att inkomma med uppgifter är nödvändig.

- 6 kap. 14 § FÅFF: Det föreslås ett tillägg i 6 kap. 8 § LÅFF för att möjliggöra att föreskrifter meddelas om avgifter för förande av hamnregistret. Något motsvarande tillägg har inte gjorts i 6 kap. 14 § FÅFF, vilket krävs för att ge den registerförande myndigheten bemyndigande att införa föreskrifter om avgifter för hamnregistret.

- Så som ändamålet i 9 kap. 21 § FÅFF har formulerats är vi osäkra på huruvida vi kan använda uppgifterna i registret för att t.ex. skicka ut information, remisser eller bjuda in till en hearing. Om det inte gör det så önskar Transportstyrelsen att det görs ett tillägg så att det ingår. I 1 kap. 2 § fartygsregisterförordningen (1975:927) finns ett exempel på en lite bredare typ av ändamålsbestämmelse.

Övrigt – redaktionella synpunkter

- s. 73: I direktivet används begreppet ”passivt uppfiskat avfall”, inte ”passivt fiskat avfall”. Detta bör ändras i promemorians text.

- s. 81: Meningen ”En fritidsbåtshamns avfallshanteringsplan ska godkännas av kommunen” i 6 kap. 5 a § LÅFF behöver tas bort eftersom det inte står så i författningsförslaget. Detta regleras i stället i 3 kap. 9 § LÅFF. Vidare behöver även texten i författningskommentaren på sidan 81 justeras i detta avseende.

- s. 84: Meningen ”Likaså bör inte ett enskilt fel i exempelvis en i övrigt uppfylld rapporteringsskyldighet medföra full avgift” bör tas bort eftersom detta inte träffas av föreslagen bestämmelse om sanktionsavgift i 8 a kap. 7 § FÅFF, som gäller underlåtenhet att rapportera.

- s. 85: I 11 g § och 11 h § behöver hänvisningen korrigeras till 11 f §.

- ss. 74-75: Transportstyrelsen noterar att i avsnitt 7.4.1 har inte myndighetens ökade kostnader för hanteringen av sanktionsavgifter nämnts.

Övriga synpunkter

I övrigt önskar Transportstyrelsen framföra att vi anser att all granskning av avfallshanteringsplaner och tillsyn av alla hamnar resurseffektivast hanteras av kommunerna.

Kostnader för myndigheten

Kravet i LÅFF på att alla hamnar ska ha godkända avfallshanteringsplaner innebär för Transportstyrelsens del ett tillkommande tillsyn- och tillståndsarbete avseende fiskehamnar. Dessutom ska information om avfallsmottagningar i handels-, industri och fiskehamnar rapporteras i SafeSeaNet. Det tillkommande arbetet med fiskehamnar, rapportering av information om handels-, industri- och fiskehamnars mottagningsanordningar i SafeSeaNet, samt tillkommande hantering med sanktionsavgifter uppskattas kosta ca 2 500 000 kr/år.

Transportstyrelsen ska enligt FÅFF ge kommunerna tillsynsvägledning för deras tillsyn av fritidsbåtshamnar. Detta är en ny uppgift och därför svårbedömd men uppskattas kräva 0,5 årsarbetskrafter, motsvarande ca 500 000 kr/år.

Mottagningsdirektivet ställer krav på att minst 15 % av det totala antalet enskilda fartyg som anlöper svenska hamnar årligen ska inspekteras. Urvalet ska ske riskbaserat, förutom 1 % som ska ske slumpmässigt. Fartygstillsynen uppskattas kosta ca 5 000 000 kr/år.

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog jurist Christine Vallhagen och miljöhandläggare Stina Paulin, den senare föredragande.

Generaldirektör
Jonas Bjelfvenstam